

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Αθήνα, 5 Απριλίου 2016
Αριθ. Πρωτ. Φ. 1300.2/12857/2016

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου

Μυρτώ Παινέση

Ζωή Καραμήτρου

ΚΟ ΠΑΝΟ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗ

ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΕΝ

Αμαλιάδος 17

11523 Αθήνα

Κο ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΙΡΩΝΗ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΕΝ

Αμαλιάδος 17

11523 Αθήνα

Κο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΜΠΑΛΤΑ

ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Μπουμπουλίνας 20-22

106 82 Αθήνα

Θέμα: Απόψεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί του σχεδίου ΠΔ «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» και της ευρύτερης περιοχής τους, ως «Περιοχή Προστασίας της Φύσης», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και σύσταση αρμόδιου οργάνου διαχείρισης και διοίκησης του».

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Με την παρούσα επιστολή θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τις απόψεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη αναφορικά με το ανωτέρω σχέδιο ΠΔ, με βάση την εμπειρία της Αρχής κατόπιν μακροχρόνιας διερεύνησης υποθέσεων στην εν λόγω προστατευόμενη περιοχή.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ήδη από το έτος 2009 και με αφορμή κατατεθείσα αναφορά πολιτών με αίτημα τη διαμεσολάβηση της Αρχής για την ολοκλήρωση της διαδικασίας επανακαθορισμού της ζώνης του αιγιαλού στην περιοχή του Δ. Δ. Σχίνων Δήμου Ζαχάρως, έχει αντιμετωπίσει σειρά θεμάτων που άπτονται του παρόντος σχεδίου Π.Δ. Η σωρευθείσα εμπειρία της Αρχής, της επιτρέπει να προτείνει με την ευκαιρία της διαμόρφωσης του συγκεκριμένου Π.Δ., την αντιμετώπιση του ζητήματος του καθορισμού αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στο σύνολο του Κυπαρισσιακού Κόλπου με την αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών του Ινστιτούτου Γεωλογικών Μελετών. Το εκκρεμές αυτό ζήτημα, άπτεται του συνόλου των αναπτυξιακών σχεδίων στο παραλιακό μέτωπο και αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση οποιασδήποτε επιτρεπτέας χρήσης. Παράλληλα, θεωρούμε ότι η ισόρροπη ανάπτυξη και η αυξημένη μέριμνα για προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής, αποτελεί ένα πάγιο ζητούμενο, το οποίο μπορεί να επιτευχθεί και με τη συνεργασία της τοπικής κοινωνίας.

Περαιτέρω, σας ενημερώνουμε ότι η Αρχή εξετάζει, ήδη από το 2013, αναφορά σχετικά με ζητήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία των λουτρών Καϊάφα, τα οποία διαχειρίζεται η ΕΤΑΔ Α.Ε. Κατά τη διερεύνηση της υποθέσεως αναδείχθηκαν σοβαρά προβλήματα προστασίας του φυσικού σχηματισμού του σπηλαιίου Καϊάφα, εντός του οποίου βρίσκονται οι ιαματικές πηγές των Ανιγρίδων Νυμφών. Επισημαίνουμε ότι το εν λόγω σπήλαιο είναι χαρακτηρισμένο ως αρχαίο μνημείο και βρίσκεται εντός κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου (ΥΑ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/65037/2543/2.1.81 και ΥΑ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/44661/2352/8.10.91).

Μετά τις καταστρεπτικές πυρκαγιές του 2007 σημειώθηκαν έντονες κατολισθήσεις από το βραχώδη καρστικό σχηματισμό, εντός του οποίου έχει δημιουργηθεί το σπήλαιο. Για τους λόγους αυτούς όλη η βορειοδυτική πτέρυγα των κτιριακών εγκαταστάσεων των λουτρών αποκλείστηκε για το κοινό, όπως και απαγορεύτηκε η είσοδος στο σπήλαιο. Κατά τη διάρκεια πρόσφατης αυτοψίας κλιμακίου της Αρχής, στις 17.03.16, διαπιστώθηκαν εκτεταμένες ζημιές τόσο στο σύνολο του φυσικού σχηματισμού όσο και στα συνοδά κτίρια, εξαιτίας των καταπτώσεων, αλλά και της εγκατάλειψης του χώρου. Κατόπιν παλαιότερης αυτοψίας εκπροσώπων της Εφορείας Παλαιανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας του ΥΠΟΠΑΙ το έτος 2013, κρίθηκε αναγκαία η εκπόνηση τόσο βραχομηχανικής μελέτης όσο και μελέτης στερέωσης της υπερκείμενης βραχώμαζας των πρανών του λόφου και της οροφής του σπηλαιίου. Η ανωτέρω Υπηρεσία έχει ιδιαίτερως ασχοληθεί

με το ζήτημα και καταβάλλει προσπάθειες, προκειμένου να συνταχθούν οι ανωτέρω μελέτες από την ΕΤΑΔ, ώστε να διασωθούν το σπήλαιο, καθώς και ο ιαματικός πόρος.

Στο αρθρ. 18 του ν. 1650/86 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3937/11 «διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», προβλέπεται ότι: «Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους». Επίσης με το αρθρ. 19 έγινε η κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών με βάση τις αντίστοιχες κατηγορίες της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN). Μια εκ των κατηγοριών είναι και οι Προστατευόμενοι Φυσικοί σχηματισμοί (Protected natural formations). Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο νόμος 3937/11 προστατεύει άμεσα τα αναγνωρισμένα με τη συγκεκριμένη θεσμική διαδικασία τοπία και σχηματισμούς, ανεξαρτήτως της βιοποικιλότητας που φιλοξενούν. **Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο αφενός να αποφεύγονται οι δραστηριότητες και ενέργειες που μπορούν να βλάψουν αυτούς τους σχηματισμούς και αφετέρου να καθορίζονται οι προτεραιότητες της διατήρησής τους (αρθρ. 19 και 21 ν. 1650/81).**

Το 2010, με το ν. 3827/10, τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου ή Σύμβαση της Φλωρεντίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης όρισε ως τοπίο την περιοχή που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος ως «αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης φυσικών και /ή ανθρωπογενών παραγόντων». Αντίστοιχα, η προστασία του τοπίου επιτυγχάνεται μέσα από δράσεις για να συντηρηθούν και να διατηρηθούν τα σημαντικά ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που δικαιολογούνται από την αξία του ως κληρονομιάς, η οποία πηγάζει από τη φυσική του διαμόρφωση και/ή από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Τα υπογράφοντα μέλη οφείλουν να εντάξουν το τοπίο στις περιφερειακές και αστικές πολιτικές σχεδιασμού τους. Στο σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα (ΥΠΕΚΑ, 2014) αναγνωρίζεται ότι είναι αναγκαία η διατύπωση Πολιτικής Τοπίου, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση βάσει της Σύμβασης για το Τοπίο. Η Πολιτική του Τοπίου, σύμφωνα με το ανωτέρω σχέδιο αλλά και την εν λόγω σύμβαση, στοχεύεται να ενσωματωθεί σε όλες τις τομεακές πολιτικές και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του τοπίου εκτός προστατευόμενων περιοχών, **αλλά και στη διατήρηση των γεωτόπων και της παλαιοντολογικής βιοποικιλότητας**. Ως εκ τούτου, το σύνολο του τοπίου με τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία που αυτό εμπεριέχει, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως μια αδιάσπαστη ολότητα κατά τον χωροταξικό σχεδιασμό.

Το συγκεκριμένο σπήλαιο, αν και, όπως προαναφέρθηκε, είναι αρχαιολογικό, δεν «αναγνωρίζεται» ως μνημείο από το εν λόγω σχέδιο ΠΔ και παραβλέπονται οι σχετικές διατάξεις

που διέπουν τις επεμβάσεις σε αρχαιολογικά σπήλαια. Περαιτέρω, δεν προκύπτει να έχουν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό που επιχειρείται, τα πολιτιστικά στοιχεία της συγκεκριμένης θέσης τα οποία, μαζί με το φυσικό περιβάλλον, δημιουργούν το προστατευόμενο τοπίο.

Στο ενθέματι σχέδιο ΠΔ η περιοχή του σπηλαίου Καϊάφα εντάσσεται στην Περιφερειακή Ζώνη προστασίας της περιοχής ως Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός. Συγκεκριμένα, στο αρθρ. 3 περ. Β.1.1 αναφέρονται τα κάτωθι:

B.1.1 Εντός του ΠΦΣ - 1 επιτρέπεται:

α) Η χρήση των εξωτερικών εγκαταστάσεων και των δύο πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου, που χρησιμοποιούνται ως ιαματικά λουτρά, από την ανατολή έως τη δύση του ηλίου.

β) Ο ήπιος φωτισμός των πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου στα σημερινά επίπεδα μέχρι τη δύση του ηλίου.

γ) Οι εργασίες συντήρησης και ενίσχυσης του υπερκείμενου βραχώδους όγκου, καθώς και οι επισκευές, οι καθαιρέσεις και οι βελτιώσεις των υφιστάμενων λουτρικών εγκαταστάσεων, στους δύο πρόσθιους θαλάμους του σπηλαίου.

δ) Κατ' εξαίρεση, η είσοδος στους λοιπούς χώρους του σπηλαίου πλην των δύο πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου, μετά από γνωμοδότηση της υπηρεσίας διοίκησης της περιοχής προστασίας της φύσης, για τη διεξαγωγή επιστημονικών εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους και την παρακολούθηση των πληθυσμών των νυχτερίδων.

.....

ii. Η αναρρίχηση σε καθορισμένες διαδρομές των ορθοπλαγιών.

.....

στ) Η υλοποίηση έργων προστασίας από κατολισθήσεις και έργων ευστάθειας πρανών.

ζ) Οι εργασίες συντήρησης/αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών της ιαματικής πηγής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

η) Ο εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου κτηριακού χώρου ή η κατασκευή νέου στην ίδια θέση για την διαμονή και εξυπηρέτηση των λουομένων των ιαματικών πηγών.

θ) Οι επεμβάσεις για τη δημιουργία ανοικτών υδάτινων επιφανειών για λουτροθεραπεία (πισίνες) και κλειστής λουτρικής δεξαμενής ιαματικών πηγών και των υποστηρικτικών τους εγκαταστάσεων.

.....

Επίσης στο αρθρ. 5 παρ. 1 προβλέπεται ότι η διοίκηση, εποπτεία και διαχείριση της περιοχής προστασίας της φύσης και της περιφερειακής της ζώνης, ανατίθεται στην Διεύθυνση ΠΕΧΩΣ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου.

Περαιτέρω, η παρ. 3 ορίζει ότι η προαναφερόμενη Δ/ση θα συνεπικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή μη αμειβόμενη, η οποία αποτελείται από:

«α) Το Γενικό Δ/ντη Περιβάλλοντος της Δ/σης ΠΕΧΩΣ της οικείας

Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ως πρόεδρο της επιτροπής.

β) Εκπρόσωπο της Δ/σης Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης

Στερεών Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

γ) Εκπρόσωπο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

δ) Εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

ε) Εκπρόσωπο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.

στ) Εκπρόσωπο της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.

ζ) Εκπρόσωπο της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας.

η) Εκπρόσωπο περιβαλλοντικής οργάνωσης εθνικής εμβέλειας η οποία δραστηριοποιείται στην περιοχή.

θ) Εκπροσώπους των Δήμων Ζαχάρως, Πύργου, Κρεστένων - Ανδρίτσαινας, Τριφυλίας.

ι) Εκπροσώπους των Διευθύνσεων Δασών Ηλείας και Μεσσηνίας»

Ως προς τις ανωτέρω προβλέψεις και σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, φέρουμε στην προσοχή σας τα κάτωθι:

- 1) Σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία των φυσικών σχηματισμών και αναλύθηκαν προηγουμένως, είναι αναγκαία, κατά την άποψη της Αρχής, η πρόβλεψη στο ΠΔ της προηγούμενης εκπόνησης των απαιτούμενων μελετών και της εκτέλεσης των αντίστοιχων εργασιών για τη διάσωση του σπηλαίου και γενικότερα του βραχώδους όγκου του λόφου που το φιλοξενεί και υπέρκειται των εγκαταστάσεων των λουτρών Καϊάφα. Επίσης, με βάση και τις μελέτες που θα προηγηθούν, σκόπιμη κρίνεται η αξιολόγηση της ανακατασκευής των υφιστάμενων κατεστραμμένων κτιριακών εγκαταστάσεων. Ο λόγος που προτείνονται τα ανωτέρω είναι ότι υπάρχει, σύμφωνα και με τις απόψεις των υπηρεσιών, άμεση ανάγκη διασωστικών ενεργειών του εν λόγω φυσικού σχηματισμού, καθώς τίθεται σε κίνδυνο το ίδιο το σπήλαιο, αλλά και η ζωή και η σωματική ακεραιότητα των επισκεπτών και εργαζομένων σε αυτό.

2) Λόγω της αρχαιολογικής προστασίας του σπηλαίου, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι θα πρέπει να περιληφθεί στις διατάξεις του συγκεκριμένου ΠΔ η πρόβλεψη ότι οιοσδήποτε εργασίες συντήρησης και ανάδειξης, αλλά και η είσοδος εντός των θαλάμων του σπηλαίου, θα επιτρέπονται κατόπιν έγκρισης και της αρμόδιας Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου.

3) Περαιτέρω, στην προβλεπόμενη συμβουλευτική επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 5 του σχεδίου ΠΔ, κρίνεται σκόπιμη η συμμετοχή και εκπροσώπου του ΥΠΠΟΑ, επειδή στη «ρυθμιζόμενη» με το ΠΔ περιοχή υπάρχει πλήθος αρχαιολογικών θέσεων.

Αξιότιμοι κ. Υπουργοί, παρακαλούμε να λάβετε υπόψη σας τις ανωτέρω απόψεις και προτάσεις μας, εξετάζοντας τη δυνατότητα υιοθέτησής τους. Δηλώνουμε, επίσης, τη διαθεσιμότητα της Αρχής για περαιτέρω συνεργασία και διευκρινήσεις επί των ανωτέρω προτάσεων με τους υπηρεσιακούς παράγοντες των Υπουργείων σας, ώστε αυτές να καταστούν λειτουργικές και εφαρμόσιμες.

Με τιμή

Βασίλης Καρύδης

Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη

Ακριβές Αντίγραφο

Τριάντη Βασιλική
13/10/16

Κοινοποίηση:

-1. ΥΠΕΝ

Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ, ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πατησίων 147

11251 Αθήνα

-2. ΥΠΠΟΑ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Δ.ΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μπουμπουλίνας 20-22

106 82 Αθήνα

-3. ΥΠΠΟΑ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ-ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αρδηττού 34B

116 36 Αθήνα

-4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αμαλίας 12

10557 Αθήνα